

Natuur Nabij IVN Eemland

maart 2026

Wildpluk: eetbare blaadjes in februari gevonden. Boven (vlnr) Hondsdraf (voor thee, met mate), Veldkers (in salade, op brood, lekker pittig), Kleefkruid (in koud water voor lekker sap, in een smoothie), Look-zonder-look (in een salade, op brood), Paardenbloemblad (in salade, fijn snipperen want goed bitter, lekker!) Winterpostelein (in salade), Vogelmuur (salade, smoothie), Brandnetel (thee, soep, je kent 't), Bijvoet (wellicht nu een beetje te dood, maar in de thee of om eten mee te kruiden)

Onder: Douglasspar (thee met wat honing, heerlijk, even in een thermoskan laten trekken of meekoken voor sterkere smaak. Niet verwarren met de giftige taxus!) Foto en tekst: Simone van Dijk

Agenda IVN Eemland

- **Dinsdag 3 maart:** **lezing/presentatie** van Wim Kok over 7 jaar Kwekerij/boomgaard bij Paleis Soestdijk. Aanvang 20.00 uur, in de Vogelzangzaal, achterzijde Desmond Tutu-centrum (Molenstraat 8d), ingang van Goyenlaan, Soest. Niet-leden van Groei & Bloei betalen €2,50.
- **Zaterdag 7 maart,** **vogeltelling** op de Westdijk in Bunschoten-Spakenburg, bij het elektrische gemaal, 09.00-10.00 uur. Elke eerste zaterdag van de maand, weer of geen weer.
- **Vrijdag 13 maart,** **natuurtekenen** in de kwekerij/boomgaard, 10.30-13.00 uur, tegenover Paleis Soestdijk, bij parkeerterreintje vlak voor de Praamgracht. Geef je op als je mee wilt doen op tekenen@ivn-eemland.nl. Inloop vanaf 10.00 uur.
- **Zaterdag 14 maart,** **vroegevogelwandeling**, Kuil van Drakensteyn, Lage Vuursche, 06.00 u, geef je op via www.ivn-eemland.nl

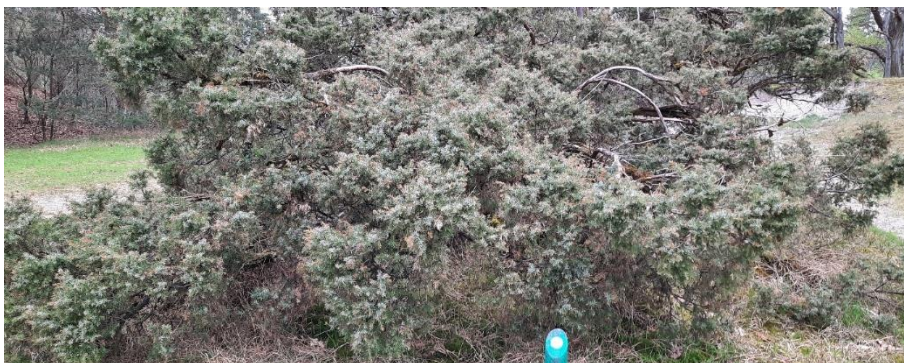
- **Dinsdag 17 maart**, **Algemene Ledenvergadering** IVN Eemland 20.00 uur, gebouw Vogelvreugd, ingang bij Van Goyenlaan 110, Soest met onder meer vaststelling huishoudelijk reglement, begroting 2026, verkiezing bestuursleden en natuurlezing Simone Laanbroek o.a. over jeneverbessen. **LET OP: NIEUWE LOCATIE!**
- **Woensdag 15 april**, **natuurvaart over de Eem** met IVN-gids, 14.00 uur vanaf boot Bolivar in Eemhaven. Inschrijven www.schuitje-varen.nl.
- **Zaterdag 18 april**, **open dag kwekerij/boomgaard** tegenover Paleis Soestdijk, Amsterdamsestraatweg, Baarn, 11.00-16.00 uur. Om 12.00 uur en 14.00 uur rondleiding. Ook op 16 mei, 7 juni, 4 juli, 12 juli, 18 juli, 25 juli, 2 aug, 8 aug, 15 aug, 22 aug, 30 aug, 5 sep, 12 sep, 17 okt (afwisselend za en zo).

Wanneer je als niet-IVN-lid meedoet aan een door IVN Eemland georganiseerde activiteit, ben je niet via IVN Eemland verzekerd en neem je dus voor eigen rekening en risico deel aan die activiteit. Je zult IVN-Eemland niet aansprakelijk stellen voor door jou eventueel geleden schade en je verleent IVN Eemland onvoorwaardelijk vrijwaring. Je zult noch jezelf noch derden tijdens die activiteit in gevaar brengen en je houden aan de aanwijzingen die je door of namens de coördinator van de activiteit worden gegeven.

Welkom op onze Algemene Ledenvergadering op 17 maart!

Bestuur

- Het bestuur heet alle leden en donateurs van harte welkom op onze Algemene Ledenvergadering op dinsdag 17 maart 2026 **in gebouw Vogelvreugd** aan de Molenstraat 8d, te bereiken via de achterzijde (navigeer op Van Goyenlaan 110). We beginnen om 20.00 uur.
- Op de agenda staan het jaarverslag van het bestuur over 2025, de jaarrekening 2025 (inclusief het verslag van de kascommissie), de begroting 2026 en voor het eerst een huishoudelijk reglement, dat is opgesteld in nauwe samenwerking met de werkgroepcoördinatoren. Daarnaast is er een bestuursverkiezing: er zijn twee vacatures. De stukken daarover zijn inmiddels apart via de mail verstuurd. Niet gehad? secretaris@ivn-eemland.
- Na de pauze is er een kleine presentatie van **Simone Laanbroek**. Zij is coördinator van de natuurwerkgroep KNNV Afdeling Zeist, Heuvelrug en Kromme Rijn. De natuurwerkgroep is ook in de gemeente Soest actief. Zij vertelt met name over **de bescherming van jeneverbessen**. Daarna sluiten we af met een informeel samenzijn.

Jeneverbesstruik in De Zoom in Soest, waar de natuurwerkgroep zijn best doet om de kwetsbare struik te behouden.

Ondanks groei Defensie meer natuur rond Soesterberg

Piet van Dijk

• Defensie heeft samen met de gemeente Soest, Amersfoort, Leusden en Zeist en met twee waterschappen en de provincie Utrecht op 13 februari het **Gebiedsperspectief Amersfoort-Zeist** gepresenteerd. Plan is om alle wensen en behoeften op elkaar af te stemmen in het gebied waar Soesterberg in het middelpunt ligt. Eén daarvan is versterking van de natuur. Wat betekent dit voor de natuur?

Kernboodschap in één alinea

• Het Gebiedsperspectief A-Z zet sterk in op het versterken van biodiversiteit, robuuste ecologische verbindingen, natte natuurontwikkeling en klimaatbestendige landschappen, met speciale aandacht voor beekdalen, groenblauwe netwerken en natuurinclusieve landbouw. **Natuur wordt gezien als structurerend principe voor ruimtelijke inrichting, waarbij water, klimaat, landbouw en recreatie hierop aansluiten.** Een zorgvuldige belangenafweging tussen het behoud en versterken van natuur in samenhang met Defensie activiteiten is nodig.

Kaartje uit het Gebiedsperspectief. Wil je complete plan inzien, klik dan samen met de toets CTRL [HIER](#).

• In detail uitgewerkt betekent dit het volgende:

1. Versterken van biodiversiteit en ecologische kwaliteit

- Vergroten van habitatkwaliteit en soortenrijkdom in het hele gebied.
- Creëren van meer variatie in vegetatie (bloemrijke graslanden, struweel, bosranden).
- Aanleggen van natuurvriendelijke oevers en ecologische zones.
- Beperken van verstoring door menselijk gebruik in kwetsbare gebieden.

2. Realiseren van robuuste ecologische verbindingen

- Verbinden van bestaande natuurgebieden via ecologische corridors.

- Ontwikkelen van faunapassages en veilige oversteekplaatsen. Er komt meer bescherming rond ecoducten met een rustzone van 1 hectare eromheen.
- Verbeteren van verbindingen tussen bosgebieden, natte natuur, beekdalen en agrarisch landschap.
- Vergroten van uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren.
- De mogelijkheid van nieuwe ecoducten over de A28, de N237, het spoor en over Camp New Amsterdam (die laatste is al jaren een wens) wordt onderzocht.

Ecoduct over de N237 bij Soesterberg.

3. Natuurontwikkeling in beekdalen en natte zones

- Herstel van natuurlijke beekdynamiek.
- Verhogen van waterbergend vermogen van het landschap door het ontwikkelen van moeraszones, nat schraalland en riet- en oevervegetaties
- Verminderen van verdroging door hogere grondwaterstanden.

4. Klimaatbestendige natuur

- Ontwikkeling van natuur die beter bestand is tegen droogte, hitte en extreme neerslag.
- Combineren van natuurontwikkeling met waterberging, klimaatadaptatie en koolstofvastlegging.
- Inzetten op veerkrachtige ecosystemen.

5. Versterking van landschappelijke structuren

- Aanleg en herstel van houtwallen, singels, bosstroken en hagen.
- Vergroten van het groenblauwe netwerk.
- Versterken van landschappelijke identiteit én ecologische kwaliteit.

6. Natuurinclusieve landbouw en overgangszones

- Stimuleren van natuurinclusieve landbouw.
- Ontwikkelen van overgangszones tussen landbouw en natuur.
- Vergroten van kruidenrijk grasland, akkerranden en bloemstroken.
- Verbeteren leefgebied voor bestuivers, vogels en kleine zoogdieren.

7. Bescherming kwetsbare natuurgebieden

- Beperken recreatiedruk in ecologisch gevoelige zones.
- Gerichte zonering van recreatie om verstoring te minimaliseren.
 - Versterken van beheer en monitoring.

Een fantastisch uurtje aan de Westdijk, iedereen genoot

Hayo Nijenhuis

● Hieronder de waarnemingen van vogels bij de plasjes van Vitens op de Westdijk in Spakenburg op zaterdag 7 februari 2026, tijdens de telling van 9.00 tot 10.00 uur.

Er waren 21 aanwezigen, waaronder twee broertjes Set en Mats, vogelaars in de dop!

Het was geheel onbewolkt, aanvankelijk mistig, zicht ca. 200m, nagenoeg windstil en de temperatuur was rond 3°C.

● Tijdens het te uur trok de mist op en werd het steeds zonniger: een schitterende opkomende zon en heerlijk weer, iedereen genoot! Ons plezier werd versterkt door o.m. de grote aantallen vogels die kwamen overvliegen. Het was een fantastisch uurtje!

● Jan van Duijvendijk had chocoladedrank en koffie bij zich, dit volgens zijn onovertroffen receptuur. Het was heerlijk, Jan! Jan wil graag dat we voortaan onze eigen beker meenemen, om onnodig afval te voorkomen.

● Deze keer hebben we in totaal 34 vogelsoorten geteld. Het totaal aantal waargenomen soorten vanaf 2001 is nu **164** en in dit jaar 2026 zijn **43** soorten gezien en/of gehoord. Sinds de start op 7 juli 2001 van deze ononderbroken maandelijkse tellingen, was dit de 296e keer.

● We zagen enorme aantallen vogels: grote aantallen ganzen, vooral **brandganzen**, vlogen op en over: het was magistraal. En in het klein liet heel even de **waterral** zich weer horen, en warempel kleine Mats zag hem het eerst! In de in de lijst vermelde aantallen zijn de grote aantallen overvliegende vogels niet meegenomen.

Welkom de volgende keer **op zaterdag 7 maart 2026**.

aalscholver	4
bergeend	2
blauwe reiger	2
brandgans	37
brilduiker	1
dodaars	1
ekster	1
fazant	3
fuut	3
grauwe gans	164
grote zaagbek	5
grote	
zilverreiger	1
houtduif	4
kievit	135
kokmeeuw	4
knobbelzwaan	3
kolgans	5
koolmees	3
krakeend	23
kuifeend	2

Grote zilverreiger. Foto Alexander van Twillert

meerkoet	3
pimpelmees	3
rietgors	1
scholekster	1
slobeend	5
smient	22
spreeuw	8
veldleeuwerik	4
waterhoen	2
waterral	1
wilde eend	8
winterkoning	1
wintertaling	39
wulp	55!
zwarte kraai	2

TOTAAL soorten
in 2026 43

Brilduiker. Foto Alexander van Twillert

Jaarverslag 2025 Natuurwerkgroep Bunschoten IVN Eemland

Hayo Nijenhuis

De IVN Natuurwerkgroep Bunschoten telt per 1-1-2026 op papier 18 leden, van wie 6 mensen actief zijn. Enkele niet-actieve leden zijn lid omdat ze sympathisant zijn en geen verdere betrokkenheid willen en voor sommige anderen gaat de leeftijd tellen.

In het voorjaar hebben we een keer een bijeenkomst gehad.

De activiteiten van deze werkgroep behelzen in 2025:

- maandelijkse telling Vitensplassen Westdijk
- inventarisatie vogels en onderhoud waterwingebied Vitens Westdijk
- onderhoud Wim Smeets Oeverzwaluwwand
- contacten gemeente over infoborden
- werkgroep Slokker
- werkgroep uilen en roofvogels
- werkgroep klompenpaden

Maandelijkse telling Westdijk

Iedere eerste zaterdag van de maand, 9.00 tot 10.00 uur, worden in en rond de plasjes van Vitens aan de Westdijk een vogeltelling georganiseerd.

Gemiddeld komen er 14 mensen meedoen, van wie ca. 50% lid is van IVN. Het aantal bezoekers verschilt erg, vooral toe te schrijven aan de weersomstandigheden. In juni, augustus en oktober was het zeer slecht weer, toen kwamen er resp. 6, 9 en 6 mensen.

We hebben in totaal 75 soorten vogels geteld, waaronder zeldzame als de **roerdomp**, de **waterral** en de **baardman**.

Iedere maand wordt het getelde aantal vogels vermeld op een informatiebord ter plekke.

In de plaatselijke media wordt de telling altijd opgenomen.

Baardman (man). Foto Alexander van Twillert

Informatieborden gemeente Bunschoten

De gemeente Bunschoten plaatst door het hele dorp informatieborden in huisstijl. IVN Bunschoten was betrokken bij het maken op de Westdijk van de borden bij de nieuwe aalpassage i.c.m. de vogeltellingen. Van de gelegenheid heeft IVN Bunschoten gebruik gemaakt om tevens te regelen dat er een soortgelijk bord wordt geplaatst bij de kijkwand bij de oeverzwaluwwand. Tevens worden op verzoek van IVN Bunschoten nieuwe zitbanken geplaatst op de Westdijk.

Plaatsing geschiedt begin 2026 (per 1 maart 2026 reeds).

Broedvogel inventarisatie en onderhoud waterwingebied Vitens Westdijk

Met Vitens is er goed overleg over de aanpak van het onderhoud van het terrein. O.m. het behoud van een gezond rietveld krijgt veel aandacht. Wij houden d.m.v. afsluiters het waterniveau van de plasjes intensief op een verantwoord niveau, om te bereiken dat het waardevol is en blijft voor foeragerende en broedende vogels.

Zo veel mogelijk wordt bijgehouden welke vogels broeden in het gebied en hiervan wordt verslag gedaan aan Vitens. Met Vitens zijn in 2024 afspraken gemaakt o.m. over het maaibeeld, in het voorjaar 2026 volgt een evaluatie waarbij IVN Bunschoten wordt betrokken.

Onderhoud oeverzwaluwwand

Gedurende het broedseizoen (april – september) wordt intensief (tweewekelijks) onderhoud gepleegd aan de wand. Dit is dringend noodzakelijk om te voorkomen dat onkruid de broedgaten verstopt. Dit onderhoud wordt gedaan door leden van IVN.

In het najaar wordt in de hele wand door zwaluwen gemaakte nestgaten opgevuld en worden alle gaten van afsluitdoppen voorzien. Dit laatste om te voorkomen dat de ijsvogel een (groot) deel van de wand ongeschikt maakt voor

de zwaluwen. Dit werk wordt uitgevoerd door leden en niet-leden van IVN. (In het seizoen 2025 zijn de afsluitdoppen te vroeg verwijderd, met als gevolg dat de ijsvogel in de wand heeft genesteld en er over een grote deel van de wand geen oeverzwaluwen broedden.)

Het jaarrond onderhoud is veel werk en vraagt veel aandacht.

In het voorjaar is groot onderhoud gepleegd: de complete wand is uitgegraven en opnieuw aangelegd. Dit werk was noodzakelijk omdat de wand gedeeltelijk was ingestort. Het werk is gedeeltelijk gesponsord door de gemeente Bunschoten (wethouder Wim Huijgen) en de uitvoerder Hubun. IVN Eemland heeft het overige deel gefinancierd, uit de voor IVN Bunschoten beschikbare financiële reserve.

Excursie oeverzwaluwwand en Arkemheen

Zwarte wouw. Foto Alexander van Twillert

Andrea Galama heeft een vogelexcursie georganiseerd. Hayo Nijenhuis assisteerde. De excursie werd aangevangen bij de oeverzwaluwwand, waar een uitgebreide toelichting is gegeven op het ontstaan, het functioneren, de broedresultaten en het onderhoud van de wand. Vervolgens is de groep op de fiets de Arkemheen ingetrokken, waar de deelnemers

hebben genoten van de omgeving en de vogels. Deze excursie was open voor iedereen en er waren ca. 15 deelnemers, waaronder bewoners van Bunschoten. Hoogtepunt was een vlak over de groep vliegende **zwarte wouw**. Het plan is deze excursie jaarlijks te herhalen.

Werkgroep uilen en roofvogels

Door vier leden van IVN Bunschoten worden in totaal ca. 60 nestkasten voor uilen en torenvalken onderhouden in de omgeving van Bunschoten. In principe doen zijn 3 á 4 ronden per jaar: Nestkastcontrole en eventueel onderhoud begin van het jaar, controles van het aantal jongen rond mei en augustus en in de herfst het schoonmaken van de nestkasten. Dit laatste is vaak smerig en ongezond werk; reden waarom we goede adembescherming hebben aangeschaft. In 2025 hebben we 31 jonge steenuilen geteld, 26 jonge kerkuilen en 23 torenvalken. Welkoop sponsorde de beukensnippers die wij als bodembedekking in de nestkasten gebruiken.

Werkgroep Slokker Nog in ontwikkeling: wandelroute door Rengerswetering.

Werkgroep klompenpaden. Vanuit de werkgroep natuurwandelingen wordt in Bunschoten een klompenpad onderhouden, o.l.v. Hans Visser.

Jaarverslag Scholenwerkgroep 2025 IVN Eemland

Sissy Traa en Jos van Asselt

We beginnen 2025 met ons **winteruitje** op 31 januari. We rijden naar Landhuis Oud Amelisweerd bij Bunnik. Tegenover dit huis gaan we koffie drinken. Daarna wandelen via het jaagpad langs de Kromme Rijn met prachtige uitzichten vanaf Landhuis Nieuw Amelisweerd weer terug. Natuurlijk hebben we pannenkoeken gegeten in Rhijnauwen. Het was een leerzame en gezellige dag.

Twee keer per jaar **vergaderen** we met onze vrijwilligers over de planning van de aankomende activiteiten en actiepunten en nog een extra vergadering met de vrijwilligers betreft project Meer Middag.

Wim Kok runt aan de Praamgracht namens IVN Eemland, de Kwekerij/Boomgaard, een uniek stuk natuur. Jaarlijks zijn er open dagen en hebben enkele vrijwilligers van de scholenwerkgroep in samenwerking met de vrijwilligers van de Boomgaard 2 open dagen **leuke activiteiten voor kinderen** georganiseerd.

Vorig jaar zijn we begonnen met project **Meer Middag**. Een uitvoerig verslag staat in het jaarverslag 2024. Ook dit jaar zijn we weer gevraagd om de natuurlessen te verzorgen vanaf 3 maart t/m 14 april 2025 aan kinderen tijdens de BSO op maandagmiddag. Totaal 7 middagen. Deze lessen worden binnen en/of buiten gegeven. Vanuit de school is er een budget voor deze lessen. Wij brengen een bedrag van 80,- euro per les in rekening. Daar schaffen we materiaal

voor aan en het overgebleven budget gaat in de kas van het IVN. De kinderen en de leerkrachten waren zeer enthousiast en wij hebben ook genoten. Inmiddels zijn we ook weer benaderd om deze lessen te verzorgen in 2026.

De **slootlessen** beginnen dit jaar op 28 mei t/m 4 juni en een **familiedag slootvissen** op 9 juni. Er hebben zich 12 groepen aangemeld met 281 kinderen en begeleidende leerkrachten en ouders.

Echter, er was op de 1e dag toch enige frustratie omdat 's morgens en 's middags 2 groepen niet zijn komen opdagen en de 2e dag ook 1 groep niet vanwege het slechte weer.

We gaan met elkaar overleggen hoe we dit kunnen oplossen.

De familiedag slootvissen was echt een succes. 20 kinderen, totaal 40 mensen aan de sloot. Diverse leuke verhalen en foto's op Facebook

En toen was het alweer tijd voor ons **zomeruitje** op 28 augustus. Op naar Harderwijk. Eerst koffie en daarna naar het Bottermuseum waar we door 2 gidsen werden opgewacht. Daar is ons alles verteld over de visserij. We hebben Harderwijk ontdekt via een stadswandeling en daarna op naar de pannenkoeken in Zeewolde. Na de lunch weer richting Soest. EEN SUPERDAG!

En zo zijn we alweer beland in de herfst. De **herfstlessen** begonnen op maandag 6 oktober t/m vrijdag 10 oktober en maandag 13 oktober. Per dag 2 tijdsblokken van diverse scholen. Totaal 223 kinderen plus leerkrachten en ouders. Uiteindelijk blijven er van de 11 groepen 4 over. Toch weer veel afmeldingen vanwege de **wolf**. 1 school ging naar een voorstelling etc. Op het laatste moment wordt de herfstles geannuleerd vanuit de scholen of komen ze niet opdagen zonder tegenbericht. Vanuit de scholen eerder communiceren met de scholenwerkgroep en voor volgend jaar andere invulling van de lessen?

Het is niet de bedoeling dat dit structureel wordt. De wolf is er nu eenmaal en daar zullen we dan waarschijnlijk onze lessen op moeten aanpassen.

2025 was weer een leerzaam en leuk jaar en met veel gezelligheid onderling.

Gewone satermier in Soest officieel als zeldzaam genoteerd

Jaap van den Berg

Ik kreeg een bevestiging dat de gewone satermier (*Formica exsecta*), die al jaren voorkomt in Laag Hees bij Soest, nu genoteerd staat als zeldzaam. Het is ook de enige locatie in de provincie Utrecht. Om verstoring te voorkomen blijft de locatie geheim.

Hiernaast een aantal satermierhopen bij elkaar op een open plek vol zon (foto Jaap vd Berg)

Vanwege de twee op kleine hoortjes gelijkende uitstulpingen op de kop wordt de mier satermier genoemd, een sater is een duivel, verwijst naar de twee hoortjes die op duivelplaatjes worden getekend. Foto Bosmieren.nl

(In onderstaand verslag moet op blz 2 augustus september zijn)

Jaarverslag 2025 van de Libellen- en Vlinderwerkgroep van IVN Eemland

Inleiding

Het aantal vlinders en libellen vertoont al jaren een neerwaartse trend. Dat wordt volgens de Vlinderstichting niet zo zeer veroorzaakt door het weer maar meer door het intensieve gebruik van ons land, versnippering van leefgebieden, vermesting door teveel stikstof, klimaatverandering en de daarmee samenhangende verdroging. Wat de soorten betreft is er over de jaren heen een toename van zuidelijke soorten.

Paringswiel tengere grasjuffers op veldrus

Afhankelijk van de weersomstandigheden kunnen de aantallen insecten per jaar wat

Wat is ook alweer de junidip?

Het is de periode in het voorjaar dat er weinig imago's rondvliegen. De vlinders die als imago overwinterden hebben gepaard, eitjes gelegd en zijn dood gegaan. Ook de eerste voorjaarsvlinders zoals de witjes, kleine vuurvlinders, bont zandoogjes, boomblauwtjes, groentjes en oranjetipjes zijn vrijwel allemaal verdwenen. Een deel komt eind juni met een tweede generatie. De laatste twee soorten zijn voorbeelden van vlinders die maar een generatie per jaar hebben. Eind juni en zeker in juli vliegen vrijwel alle andere vlinders.

fluctueren. Het jaar 2025 was warm met een vrij droge winter en lente. Bij de meetnetten van de Vlinderstichting werden in het voorjaar veel vlinders geteld. De zogenaamde junidip (zie tekstvak) viel al eind mei en was diep. De zomersoorten waren er vroeg bij maar in de nazomer werden veel minder dagvlinders geteld.

Bij libellen bestaat er geen junidip maar verder gaat hetzelfde verhaal min of meer op. Ook hier veel libellen in het voorjaar maar een slechte nazomer mede door een drastische afname van het aantal pantserjuffers.

Stekelsluipvlies

Het voorgaande is gebaseerd op 1400 routes voor vlinders en ruim 500 routes voor libellen verspreid over het land. Op deze routes wordt op een gestandaardiseerde wijze geteld. Uniek in de wereld! De Libellen- en Vlinderwerkgroep van IVN Eemland monitort op een lossere wijze. We gaan per gebied minder vaak op pad en houden ons ook niet aan enkele andere regels zoals bijvoorbeeld een precieze route en de temperatuur en bewolgingsgraad waarbij je mag tellen.

We zijn dit jaar 32 keer gaan inventariseren met gemiddeld 3 à 4 personen. Meestal was ook José Dekker van de partij maar dit jaar moest zij tot haar verdriet vanwege ziekte vaak verstek laten gaan. Afgelopen ~~augustus~~ is zij helaas overleden. Het is een aderlating voor de groep. Zij zorgde voor een vrolijke noot en zij wist veel van de natuur in brede zin.

Oranje luzernevlinder op knoopkruid

Op Waarneming.nl werden ruim 400 soorten insecten ingevoerd. In Soest en Baarn zagen we 12% minder libellen en 14% meer dagvlinders dan vorig jaar. Toen zagen we juist meer libellen en minder dagvlinders dan in 2023. Door onze wijze van monitoren hebben vergelijkingen van jaar op jaar weinig betekenis, wat nog eens wordt uitgelegd in bijlage 1.

Net als in andere jaren inventariseerden we in de volgende gebieden: De Stulp met het Gentianenveld en het Pluismeer, het Nonnenland, Pijnenburg/De Wiek, Op Hees en Soesterveen, het Vitensterrein in Soestduinen, de Vliegbasis Soesterberg en mijn officiële vlinder- en libellenroutes in de Soester polder. Ook worden 's winters in Soest op enkele plaatsen eitjes van de sleedoornpage geteld. Deze activiteiten komen achtereenvolgens aan bod. Per gebied laten we wat resultaten zien m.b.t. libellen en dagvlinders. Daarbij nemen we ook enkele andere, wat bijzondere insecten mee. De bijlagen 2 en 3 geven voor libellen en dagvlinders wat cijfers per soort en gebied.

Voorjaarskleuren in het Nonnenland

De Stulp en het Nonnenland in Baarn en Lage Vuursche

Op deze terreinen van **Staatsbosbeheer** is in 2025 twee keer minder geïnventariseerd dan in 2024 (zie de tabel in bijlage 1). Individueel heb ik er ook een aantal keren rondgestruind en waarnemingen op het account van de groep ingevoerd. Het aantal libellen was aan de lage kant. Het aantal soorten was redelijk hoog maar minder dan de voorgaande twee jaar.

Op **De Stulp** lopen we vooral langs het Pluismeer (dit jaar zes keer) en rond het Gentianenven (drie keer). Het **Pluismeer** ligt aan de zuidwestelijke kant van de Stulp. Het is omgeven door bos en struikheide. We zagen net als vorig jaar 21 soorten libellen. Hier vinden we de meeste bloedrode heidelibellen, koraaljuffers, lantaarntjes en vooral watersnuffels. De laatste – overigens zeer algemene - soort vinden we vrijwel uitsluitend hier. Het is een liefhebber van grote vennen met een bladerrijke bodem. In het voorjaar zien we altijd wel enkele smaragdlibellen en glassnijders, vergezeld door viervlekken, gewone oeverlibellen en grote keizerlibellen. In de zomer komen ook de meeste soorten heidelibellen, pantserjuffers en de paardenbijters erbij. Van de gewone pantserjuffer zagen we hier een exemplaar. Verder vonden we er een in het Soesterveen en een bij de Vliegbasis. Voor ons zijn ze nooit gewoon geweest. Sinds kort zijn ze ook geclassificeerd als vrij algemeen, ook te vertalen met vrij zeldzaam.

Bij het Pluismeer zagen we ook veel andere insecten, onder andere een koninginnenpage, de rupsen en imago's van de nachtpauwoog en zeldzame soorten als grote veldhommel, schavertje (een sprinkhaan), slanke blaaskop, gele gifoogdaas en de bosbesbij.

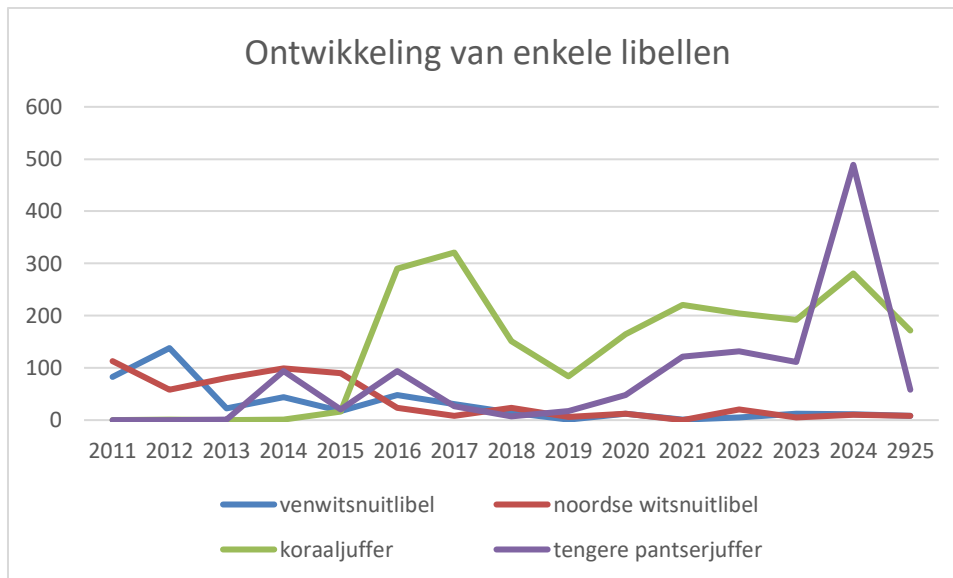
Aan de noordoostelijke kant van de Stulpheide ligt het kleinere **Gentianenven**. Het is deels omgeven door struikheide en dopheide. Dit jaar troffen we hier 16 soorten libellen aan. Ook dit jaar was het Gentianenven in het voorjaar goed gevuld maar zoals in de meeste, recente jaren lag het in de zomer vrijwel droog. We zagen dit jaar rond het Gentianenven 8

venwitsnuitlibellen en 8 Noordse witsnuitlibellen. Ook de laatste soort is zeldzaam geworden. Witsnuitlibellen zien we op De Stulp alleen rond het Gentianenvan, zie ook figuur 1. De koraaljuffers zitten vooral bij het Pluismeer maar hier deden ze het ook uitstekend.

Zwarte heidelibel

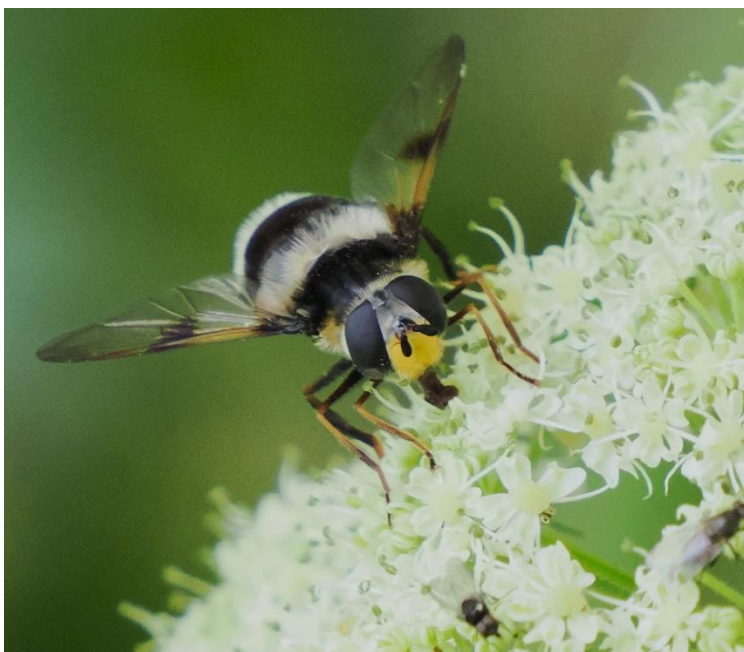
Ongeveer 15 jaar geleden zagen we hier nog tientallen zwarte heidelibellen. Dit jaar maar één. Ook landelijk zien we een trend dat de zwarte heidelibel de heide verlaat. Volgens de Vlinderstichting is nog niet duidelijk hoe dit komt. De soort is nu ook als zeldzaam geclassificeerd. Tengere pantserjuffers zagen we de afgelopen jaren vooral hier. In 2024 kwamen er vele honderden voor, zie ook figuur 1. Dit jaar aanzienlijk minder. Landelijk is dit ook zo. De verklaring van de Vlinderstichting luidt in het kort dat eitjes gelegd zijn in planten die in augustus 2024 in het water stonden en die in het voorjaar, toen de larven uitkwamen, droog stonden waardoor de larven het water niet konden bereiken. Maar naar verwachting herstelt zich dat wel de komende jaren.

Figuur 1. Aantallen van enkele soorten libellen vanaf 2011 (dat we in 2012 en 2014 een koraaljuffer zagen is in de grafiek niet te zien).

Rond het Gentianenven vonden we dit jaar maar liefst 15 planten van de naamgever: klokjesgentiaan. Maar ondanks intensief speuren zagen we geen heideblauwtjes op de dopheide. Een groot deel van de heide heeft vorig jaar onder water gestaan en misschien zijn daardoor eitjes en rupsen ‘verdronken’. Van de meestal wel aanwezige groentjes hebben we ook dit jaar hier maar twee exemplaren gezien.

Vermeldenswaard is de vondst van eitjes van heideringelrupsen (een zeldzame nachtvlinder) en de zeldzame rode wesp.

Zeldzame bontzweefvlieg

Het **Nonnenland** is ook een gebied van Staatsbosbeheer. Het ligt ten zuidwesten van De Stulp min of meer op de grens van Soest, Baarn en Zeist. Het gebied is zo'n 20 jaar geleden natter gemaakt en hier en daar is bos gekapt. Het Nonnenland is ook dit jaar vier keer bezocht. We vonden er 14 soorten dagvlinders, twee keer zoveel als vorig jaar. De enige kleine vos die we met de groep zagen, vloog hier.

Net als bij het Gentianenvan kan het waterpeil hier ook sterk variëren. We telden 21 soorten libellen, waaronder de enige bruine glazenmaker van dit jaar. Door Miranda en Joke werd ook weer de zeldzame gaffelwaterjuffer gespot. Gaffelwaterjuffers hebben wel wat weg van azuurwaterjuffers waar ze meestal ook samen mee optrekken. We moeten dus blijven opletten en niet te gemakkelijk worden ('het zal wel weer een azuur zijn')!

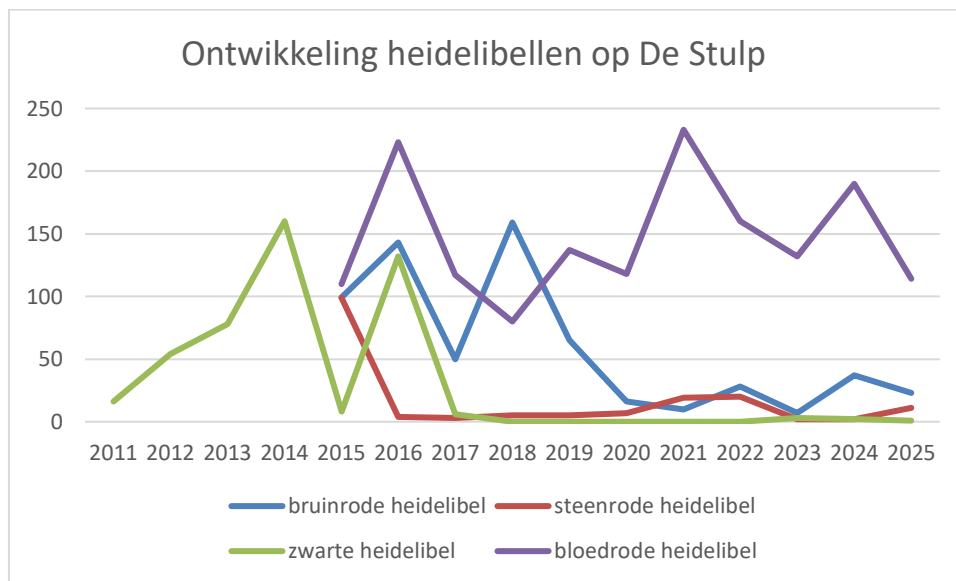
Het totaal aantal soorten libellen dat we inventariseerden in Baarn, in de gebieden die door Staatsbosbeheer worden beheerd, kwam uit op 29.

Surfende en eitjes leggende grote keizerlibel

Het is wel interessant om nog iets te vermelden over heidelibellen. In figuur 2 wordt de ontwikkeling in aantallen heidelibellen op De Stulp weergegeven. Zoals gezegd is het aantal zwarte heidelibellen fors afgenomen. Maar hetzelfde geldt eigenlijk ook voor de steenrode en de bruinrode heidelibellen. Alleen de algemeenste, de bloedrode heidelibel, houdt stand. Van

de zwervende heidelibel zien we af en toe een exemplaar. Andere soorten heidelibellen hebben we hier nog niet gezien, maar de kans is groot dat we ook de zuidelijke heidelibel nog tegenkomen.

Figuur 2 Aantallen soorten heidelibellen op De Stulp

De Stulp is vooral interessant voor libellen. Toch zagen we dit jaar 21 soorten dagvlinders. Het Nonnenland is hierbij hofleverancier.

Natuurgebieden in Soest

Pijnenburg/De Wiek is een ruim 10 jaar bestaand natuurontwikkelingsgebied aan de westrand van Soest. Het dient bij hevige regenval als overloopgebied van het nabijgelegen bedrijventerrein. Hier hebben we dit jaar twee keer geïnventariseerd. Ik ben er in mijn eentje ook twee keer geweest. We kwamen maar liefst 22 soorten libellen tegen, één meer dan in het topjaar 2017. In de poelen en langs de sloten zie je altijd wel tengere grasjuffers, maar dit jaar ruim 40. Ook de koraaljuffers komen hier vrij veel voor. Net als in het Nonnenland vloog hier ook de zeldzame zwervende pantserjuffer. Achterin, tegen het bedrijventerrein aan, vloog naast een ijsvogel ook een metaalglanslibel. Ondanks verwoede pogingen kreeg ik ze helaas niet op de foto. Van de dagvlinders zagen we dit jaar 15 soorten. Verder komen we hier veel - aan het moeras gerelateerde - soorten insecten tegen, waaronder veel moerassprinkhanen.

Dit jaar hebben we ongeveer 10 keer enkele terreinen van **Natuurmonumenten** bezocht. Een groot deel van het bezit bestaat uit weilanden. Het gebied is te groot om ieder jaar volledig te monitoren. Dit jaar hebben we ons geconcentreerd op het weiland aan de Turfweg. We komen hier al vanaf de start van de groep, ruim 15 jaar geleden. In het voorjaar vinden we hier altijd oranjetipjes al zijn het er minder dan in de beginjaren, dit jaar slechts 5. Er ligt ook een interessante poel voor libellen. Vlak er naast vonden we een eikenpage. De vrij algemene vlinder hebben we wel meer gezien, maar deze zat met haar vleugels open zodat het mooie

blauw aan de bovenkant goed zichtbaar was. In totaal vonden we in dit weiland 14 soorten dagvlinders en 14 soorten libellen. Vermeldenswaard is nog de vondst van een zeldzame schraalgrasjager, een roofvlieg.

Eikenpage

Aan de andere kant van de Wieksloterweg ligt het **Soesterveen**, het laatste restant hoogveen in de provincie Utrecht. Dit gebied is een aantal jaren geleden fors uitgebreid. Bovendien is hier al ruim 10 jaar een groep vrijwilligers actief die het gebied zoveel mogelijk vrij houdt van opslag van jonge boompjes. In de beginjaren troffen we hier jaarlijks slechts 4 à 5 soorten libellen aan, maar ook dit jaar weer 17 soorten. En dan hebben we de tengere grasjuffers, die ongetwijfeld ergens boven het water in het riet vlogen, niet eens meegeteld, bang als we waren voor het verspreiden van watercrassula, een invasieve exoot. De enige gevlekte witsnuitlibel die we dit jaar zagen, vloog hier.

Qua dagvlinders is het ook een interessant gebied mede vanwege de zeldzame geelsprietdikkopjes. Het groentje werd weer gezien in het ‘oude deel’ bij de bosbesstruiken. Daar zagen we ook nog een paring van twee roze purpermotten, tegenwoordig geen zeldzame soort meer.

In totaal vonden we in de terreinen van Natuurmonumenten 19 soorten libellen en 20 soorten dagvlinders.

Het terrein van drinkwaterbedrijf **Vitens** in Soestduinen is tamelijk groot en zeer afwisselend met vijvers, stukken loof- en naaldbos, heide en schraalgrasland. We zijn er dit jaar zes keer geweest om naar insecten te speuren. We vonden 16 soorten libellen waaronder de zeldzame zwervende heidelibel, gemakkelijk te onderscheiden van andere heidelibellen door de blauwe onderkant van de ogen. We zagen maar liefst 22 soorten dagvlinders, waaronder geelsprietdikkopjes, een heivlinder, een oranje luzernevlinder, een koninginnenpage, twee

bruin blauwtjes en drie heideblauwtjes. De kommavlinder werd helaas ook dit jaar niet gezien. Verder zagen we rupsen van de nachtpauwoog en de zeldzame gewone mijnspin en variabele heidebladroller. Net als vorig jaar zagen we ook weer een zeldzame purpermot.

Paddenstoelen en korstmossen op het Vitensterrein

Over Vitens gesproken. Het terrein kent een groot aantal biotopen. Tijdens een inventarisatie in oktober suggereerde Miranda om eens na te vragen of er ook paddenstoelen gemonitord werden op dit terrein. Bij navraag bleek dat niet meer zo te zijn en Vitens zou het op prijs stellen als we dit gingen doen. Zo zijn we eind 2025 nog een tiental keren teruggegaan om eerst paddenstoelen en later ook korstmossen te inventariseren. Omdat paddenstoelen het hele jaar kunnen voorkomen gaan we hier nog wel een tijdje mee door. Naast de min of meer gewone soorten vonden we ook zeldzame paddenstoelen zoals compostchampignonparasol, warrige graskorstzwam, witte duifridderzwam, kleine oranje bekerzwam en gele ridderzwam. Bij de korstmossen troffen we bijvoorbeeld de zeldzame purperknoopjeskorst, het vals boomspijkertje, gelobd stippelschildmos en het zeer zeldzame kleinsporig kroesje. Ja, die namen... Dit zijn voorbeelden van goedgekeurde waarnemingen. Een probleem bij met name paddenstoelen is de validatie. Er zijn ruim 5.000 paddenstoelen en er worden teveel waarnemingen ingevoerd voor de beperkte groep van validatoren. Zo kan het lang duren voordat waarnemingen worden goed- of afgekeurd. Ook moeten de soorten nogal eens onder de microscoop om zekerheid te krijgen welke soort het is. Gelukkig kan Miranda dit verzorgen.

In een aparte rapportage wordt ingegaan op paddenstoelen en korstmossen op het Vitensterrein.

Zoals we vaker doen hebben we in augustus de **Vliegbasis** in Soesterberg bezocht. Als groep vonden we er ook dit keer geen kommavlinder. Wel zagen Mirjam, Joke en Miranda enkele exemplaren vliegen. De kommavlinder is nu bij Waarneming.nl als zeer zeldzaam geclassificeerd. De heivlinder was met slechts een exemplaar vertegenwoordigd. Landelijk gezien gaat het ook niet zo goed met deze vlinder. Net als bij Vitens vonden we hier ook een distelvlinder, een trekvlinder die in sommige jaren massaal voorkomt maar dit jaar duidelijk niet.

Viervlek met wollen jasje

In de **Soester polder** in de buurt van de Amersfoortse waterzuivering en het nieuwe natuurontwikkelingsgebied Melksteeg, liggen mijn libellen- en vlinderroutes voor de Meetnetten van de Vlinderstichting. Ik tel daar nu 13 jaar in principe elke week de dagvlinders en om de week libellen. Dit jaar heb ik 15 soorten libellen geteld. De variabele waterjuffers, vroege glazenmakers en paardenbijters waren weer in ruime mate aanwezig, evenals grote en kleine roodoogjuffers. Vorig jaar zag ik blauwe breedscheenjuffers op mijn vlinderroute langs de Eem. Nu zat er ook een op mijn (kortere) libellenroute en mocht ik een soort bijschrijven. Op mijn vlinderroute kwam ik 22 soorten dagvlinders tegen. De dijk langs de Eem wordt af en toe door schapen begraaasd maar in augustus staan er veel bloeiende planten waar ook distelvlinders, koninginnenpages en oranje luzernevlinders van gebruik maken. Ik trof er ook een gele luzernevlinder aan. De meeste trekvlinders komen uit het zuiden, deze uit het oosten. De vlinderroute is ook een ware hotspot voor landkaartjes en tegenwoordig ook voor oranjetipjes. Kortom, een aanrader voor vlinderliefhebbers en fotografen!

Midden in Soest komt op verschillende locaties de zeldzame sleedoornpage voor. Omdat je de imago's weinig ziet is de gebruikelijke methode van waarneming het tellen van de eitjes in de wintermaanden. Dit gebeurt in Soest al vele jaren onder leiding van Violet en Remco en in samenwerking met de Vlinderstichting. De minuscule eitjes zijn nauwelijks te zien. Ze zitten vaak in de oksel van zijtakjes van jonge struiken zodat de rupsen gelijk bij het uitkomen kunnen eten. Met een touwtje wordt de plek gemarkeerd om dubbeltellingen te voorkomen.

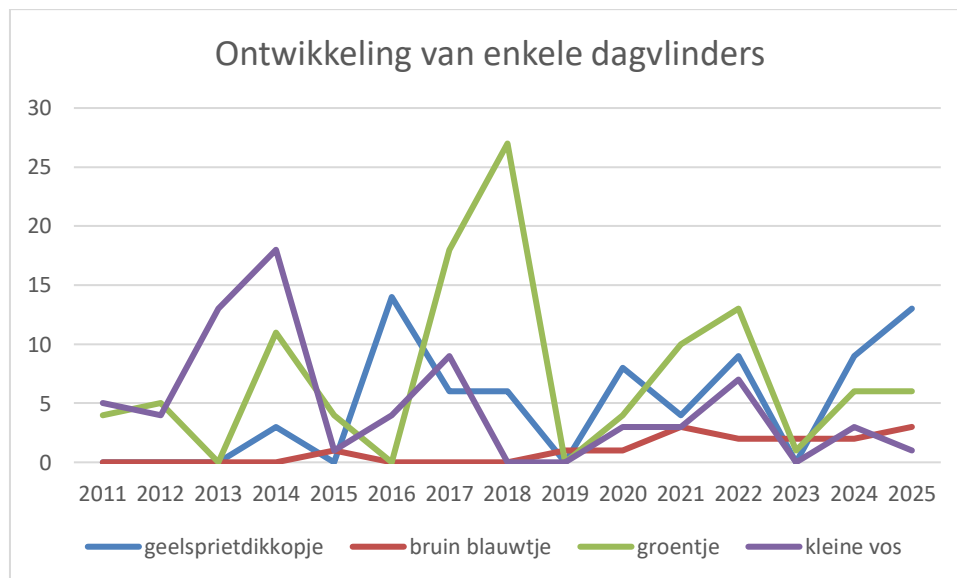
Het aantal gevonden eitjes fluctueert van jaar tot jaar, maar er zijn in Soest verschillende plekken waar ze voorkomen. Annemiek was dit jaar de gelukkige die een imago vond.

Het totaalbeeld van dagvlinders en libellen

Als groep hebben we ook dit jaar 33 soorten libellen gezien. Op mijn libellenroute zag ik nog een blauwe breedscheenjuffer. Miranda en Joke troffen zoals gezegd in het Nonnenland weer een gaffelwaterjuffer aan en bij de Soester waterzuiveringsinstallatie zag ik weidebeekjuffers. We hebben dus als groep en individueel dit jaar 36 soorten libellen geteld, een minder dan het record van vorig jaar. In heel Nederland planten zich 64 soorten libellen voort.

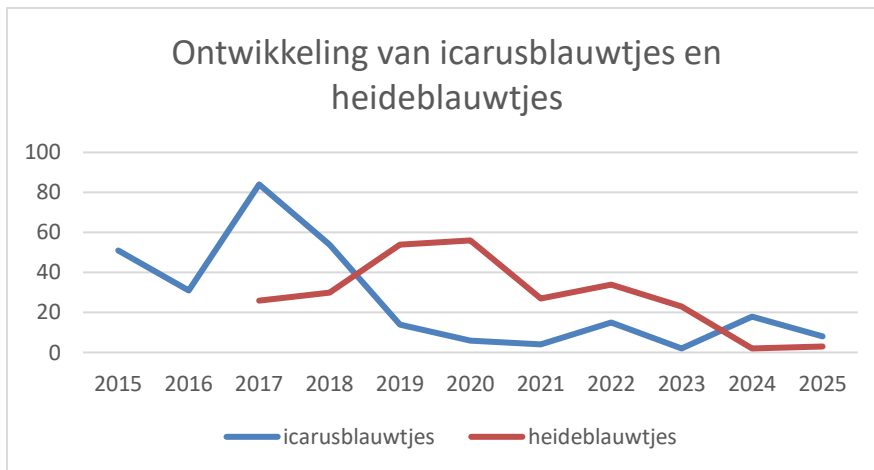
Door de groep zijn 27 soorten dagvlinders gezien. Bram vond in de berm van het ecoduct bij de Vliegbasis nog een argusvlinder, een soort die sterk afgenomen is en die we hier vrijwel nooit zien. Annemiek zag een sleedoornpage en ik vond op mijn vlinderoute nog een gele luzernevlinder. Als groep en individueel hebben we zo in totaal 30 soorten dagvlinders gezien, vier minder dan het topjaar 2023. Dit is ruim 55% van de 53 soorten die in ons land voorkomen.

In de loop der tijd hebben we aardig wat cijfers verzameld over dagvlinders, tijd om eens wat grafieken te maken over de aantallen die we hebben gezien. Zie hiervoor figuur 3 en 4. Daar moet direct de kanttekening bij worden gemaakt dat we in de loop der tijd deels in andere gebieden zijn gaan monitoren, dus erg veel zeggen deze cijfers niet.

Figuur 3 De ontwikkeling van een aantal dagvlinders vanaf 2011

Wat wel opvalt is de opmars van het bruin blauwtje en de teruggang van de kleine vos. Dat is ook het landelijke beeld. Verder waren de jaren 2019 en 2023 voor deze vlinders geen succes!

Figuur 4 De ontwikkeling van icarusblauwtjes en heideblauwtjes

Voor icarusblauwtjes was de droogte in 2018 niet best. Voor heideblauwtjes is dat niet te zien in de cijfers. Voor beide geldt dat ze betere tijden hebben gekend.

Zoals gezegd geeft bijlage 2 een overzicht naar soort libel, aantal en gebied. Bijlage 3 geeft een soortgelijk beeld van de dagvlinders.

Landkaartje voorjaarsvorm

Hoewel de nadruk bij de monitoring ligt op dagvlinders en libellen vonden we ook nog 365 andere insecten, onder meer 80 soorten nachtvlinders, 20 soorten sprinkhanen, 68 soorten bijen, wespen en mieren, 98 soorten vliegen en muggen, 19 soorten wantsen en 46 soorten kevers. Alles is ingevoerd op Waarneming.nl. Voor geïnteresseerden is de spreadsheet beschikbaar.

20 februari 2026; Dick Nagelhout, met medewerking van vooral: Alma Dijkgraaf, José Dekker, Magda Roorda, Bettie Walland, Jan Arts, Joke van Luin, Thea Blankenstein, Els van Weering, Klaas van Vuurst, Bram Kruit, Martin de Boer, Miranda Engelshoven, Karin Lenten, Mirjam van der Leer, Violet Middelman en Remco Vos.

Foto 's: Dick Nagelhout.

Met dank aan Violet en Remco voor het maken van overzichtelijke spreadsheets.

Meidoornkielwants

Bijlage 1

Factoren die van invloed zijn op de monitoring van vlinders en libellen

De soorten en aantallen vlinders en libellen die we zien hangen onder meer af van de aanwezigheid van waardplanten, de biotoop en het seizoen. Met andere woorden, komen ze hier voor en zijn ze er op dit moment? Het aantal mensen dat kijkt, de kennis van de waarnemers en de frequentie waarmee geteld wordt zijn belangrijk. Vrijwel alle vlinders en libellen leven kort. Soms mis je soorten, soms zijn er dubbeltellingen. Veel soorten vlinders kennen meerdere generaties per jaar dus dat schept meer kansen om een soort aan te treffen. Maar bijvoorbeeld kommavlinder, heivlinder groentje, bruin zandoogje en het oranjetipje hebben maar een generatie per jaar en dan moet je wel net op het juiste moment in het veld zijn.

Zwervende heidelibbel met karakteristieke blauwe ogen aan de onderkant

Bij libellen varieert de vliegtijd nogal. Sommige soorten kun je maar enkele weken zien, andere maanden lang. Ook het weer op het moment van inventarisatie (temperatuur, bewolking, windkracht) speelt een rol. Bij slecht weer zijn vlinders en libellen wel aanwezig maar zie je ze minder goed. Aanhoudend slecht weer is funest. Trekvlinders zoals de luzernevlinders en de distelvlinder zijn er niet alle jaren. Sommige vlinders en libellen hebben hier geen populatie maar kunnen wel als zwerver in onze omgeving terecht komen, zoals (de naam zegt het al) zwervende heidelibellen en zwervende pantserjuffers, maar ook bijvoorbeeld keizersmantels. En dan hebben we nog de klimaatverandering waardoor warmte minnende soorten geleidelijk ook onze regio bereiken, maar grote droogte rampzalig kan zijn. Kortom, aan de cijfers van een jaar kan niet al te veel waarde worden gehecht.

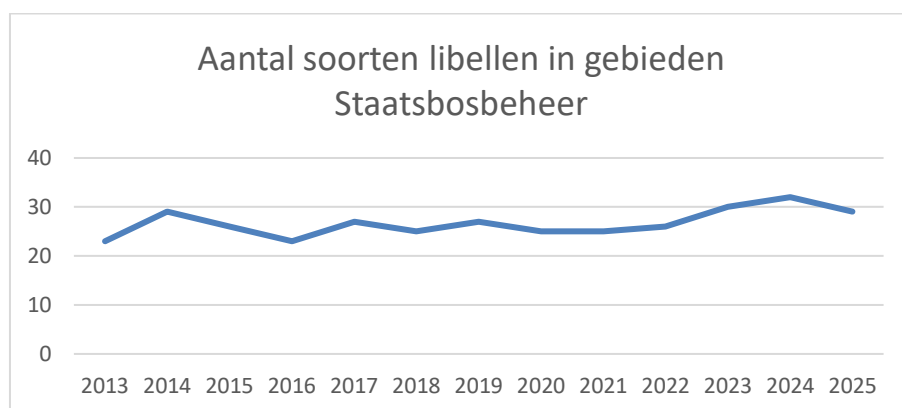
Met die waarschuwing in het achterhoofd kunnen we kijken naar onder meer de volgende tabel.

Tabel 1. Libellen op de Stulp, vanaf 2016 inclusief Nonnenland

	Aantal bezoeken	Aantal libellen	Aantal soorten
2012	22	2370	22
2013	18	2700	22
2014	24	2840	27
2015	23	2400	25
2016	19	2866	23
2017	21	2762	27
2018	17	1957	25
2019	14	842	27
2020	19	1175	25
2021	16	1582	25
2022	14	1683	26
2023	14	1208	30
2024	15	1810	32
2025	13+	1575	29

Icarusblauwtje

Figuur 5 Aantal soorten libellen in gebieden van Staatsbosbeheer in Baarn en Lage Vuursche

Bijlage 2

Libellen per gebied

	Soest Libellenroute	Baarn - Pluismeer	Baarn - Stulpheide	Baarn - Stulpheide - Gentianenven	Lage Vuursche - Nonnenland	Soest - De Wiek	Soest - Op Hees	Soest - Soesterveen	Soest - Vitens	Vliegbasis Soesterberg	Totaal	
Blauwe glazenmaker						1		2	2	1	2	8
Bruine glazenmaker						1						1
Glassnijder	x	4				1	4		1	1		11
Grote keizerlibel	x	14	3	2		4	3	2	1	7	1	37
Paardenbijter	x	10	29	5		6		5	1	7		63
Vroege glazenmaker	x	2					1		6			9
Azuurwaterjuffer	x	76	3	78		115	98	64	55	20		509
Grote roodoogjuffer	x						1					1
Kleine roodoogjuffer	x	52					2					54
Koraaljuffer		80		57			21	7	7			172
Lantaarntje	x	126		1		3	81	5	11	7		234
Tengere grasjuffer						11	43					54
Variabele waterjuffer	x					1			1			2
Vuurjuffer		33	5	47		49	13	16	13	4		180
Watersnuffel		281		1		1	1					284
Metaalglanslibel							1					1
Smaragdlibel		5		1		1				2		9
Bruine winterjuffer		21	3			13	4	4	26	8	1	80
Gewone pantserjuffer		1							1		1	3
Houtpantserjuffer	x	17		2			1	9	23	6		58
Tengere pantserjuffer		22	1	15		1	5	5	6		3	58
Zwervende pantserjuffer						1	1					2
Bloedrode heidelibel	x	111	1			14	12	5	5	6		154
Bruinrode heidelibel		6	1	14		2	4	3		8	12	50
Gevlekte witsnuitlibel									1			1
Gewone oeverlibel	x	29	2	1		4	2	5	4	7		54
Noordse witsnuitlibel				8								8
Platbuik	x	2				7	2					11
Steenrode heidelibel	x	2	6			3	1			5		17
Venwitsnuitlibel				8								8
Viervlek		44	2	62		39	13	11		5		176
Zwarte heidelibel				1								1
Zwervende heidelibel										2		2
Blauwe breedscheenjuffer	x											
Aantal exemplaren		938	56	303	278	314	143	164	96	20	2312	
Aantal soorten	15	21	11	16	21	22	14	17	16	6	33	

Als groep zagen we 33 soorten libellen. Joke en Miranda vonden in het Nonnenland een gaffelwaterjuffer.
 Bij de Soester waterzuivering zag ik nog weidebeekjuffers en op mijn libellenroute blauwe breedscheenjuffers
 In totaal hebben we dus 36 soorten libellen gezien

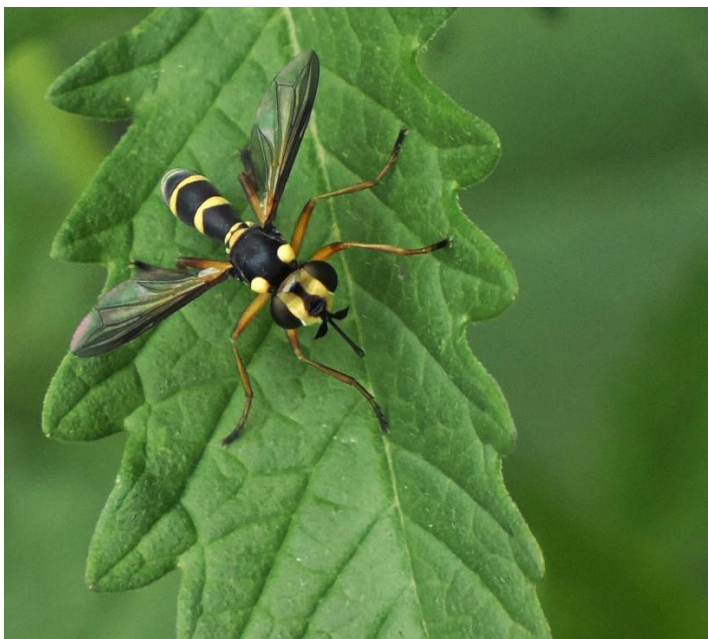
Pyjamawants op wilde peen

Bijlage 3

Dagvlinders per gebied

	Soest Vlinderroute	Baarn - Pluismeer	Baarn - Stulpheide	Baarn - Stulpheide Gentianenven	Lage Vuursche - Nonnenland	Soest - De Wiek	Soest - Op Hees	Soest - Soesterveen	Soest - Vitens	Vliegbasis Soesterberg	Totaal
Geelsprietdikkopje								4	9		13
Groot dikkopje	x			3		4	5	3	7		22
Zwartsprietdikkopje	x				1	5		1			7
Boomblauwtje	x	6	4	2	2		1	2	9	3	29
Bruin blauwtje								1	2		3
Eikenpage						4		1			5
Groentje			1	1				4			6
Heideblauwtje									3		3
Icarusblauwtje	x				3	3		1	1		8
Kleine vuurvliinder	x	3	1		4	5	4	4	55	5	81
Atalanta	x	1				4			5		10
Bont zandoogje	x				5	1	11	5	3		25
Bruin zandoogje	x	5			90	48	35	18	11	2	209
Dagpauwoog	x	1	5	1		12	4	3	1		27
Distelvlinder	x							1	1		2
Gehakkelde aurelia	x		1			1	1		2		5
Heivlinder									1	1	2
Hooibeestje	x	8			1	2		5	35	1	52
Kleine vos	x				1						1
Landkaartje	x				4	6			2		12
Koninginnenpage	x	1			1				3		5
Citroenvlinder	x	4	2	6	10	1	9	4	28		64
Groot koolwitje	x						1		1		2
Klein gaderd witje	x	3				3	9	11	2	7	36
Klein koolwitje	x	1				2	3	3	3		12
Oranje luzernevlinder	x								2		2
Oranjetipje	x				2	5	5				12
Gele luzernevlinder	x										
Aantal exemplaren		33	14	13	131	108	92	60	191	13	655
Aantal soorten	22	10	6	5	14	15	14	15	22	6	27

Als groep hebben we 27 soorten dagvlinders gezien. Annemiek vond een sleedoornpage, Bram een argusvlinder en ik zag nog een gele luzernevlinder op mijn vlinderroute. In totaal hebben we dus 30 soorten dagvlinders gezien

Zeldzame slanke blaaskop